

Αθήνα, 9 Απριλίου 2012
Αριθ. Πρωτ. Φ. 1000.2 / 13345/2012

Προς
Γραφείο Υπουργού
Κου Αναστασίου Γιαννίτση
Υπουργείο Εσωτερικών
Σταδίου 27
101 83 Αθήνα

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Ο «Συνήγορος του Πολίτη» υπήρξε κατά τα τελευταία χρόνια, αποδέκτης σημαντικού αριθμού αναφορών, σχετικών με δημοτικούς παιδικούς σταθμούς περιοχών της χώρας, με συνηθέστερες αιτιάσεις την ελλιπή υλικοτεχνική υποδομή, την αναλογία παιδιών-προσωπικού, καθώς επίσης και θέματα σχετιζόμενα με τη διαδικασία επιλογής και εγγραφής των παιδιών.

Επ' αυτών, η Αρχή έχει κατά καιρούς, απευθύνει ερωτήματα και παρατηρήσεις προς το υπουργείο σας. Τις παρατηρήσεις αυτές, σχεδιάζει να τις κωδικοποιήσει και να τις αποστείλει συγκεντρωτικά για τις περαιτέρω ενέργειές σας προς την κατεύθυνση τυχόν τροποποιήσεων ή έκδοσης διευκρινίσεων επί του Πρότυπου Κανονισμού Δημοτικών Παιδικών και Βρεφονηπιακών σταθμών (ΚΥΑ 16065/2002).

Με την παρούσα ωστόσο, ζητούμε τη συνδρομή σας για την επίλυση του εξής ειδικότερου θέματος, το οποίο τέθηκε κατ' επανάληψη, υπόψη του Συνήγορου του Πολίτη, σε σειρά αναφορών που έχουν υποβάλει πολίτες στην Αρχή.

Πρόκειται για το ζήτημα της διάκρισης μεταξύ κατοίκων και δημοτών, κατά την επιλογή βρεφών και νηπίων σε παιδικούς σταθμούς. Πράγματι, όπως προκύπτει από τις αποφάσεις των ΔΣ των νομικών προσώπων που έχουν την ευθύνη λειτουργίας των βρεφονηπιακών σταθμών και όπως επίσης καταγράφεται σε κάποιους από τους κανονισμούς λειτουργίας των παιδικών σταθμών, **η δημοτικότητα προκρίνεται ως κριτήριο επιλογής έναντι της ιδιότητας του κατοίκου**. Συχνά, η δημοτικότητα αποτελεί κριτήριο προτίμησης (όπως για παράδειγμα, στους Δήμους Λάρισας, Ναυπλίου, Νέας Φιλαδέλφειας – Χαλκηδόνας κ.α.), ενώ και σε περιπτώσεις που έχει καθιερωθεί σύστημα μοριοδότησης, η δημοτικότητα μοριοδοτείται πολύ πιο υψηλά από την ιδιότητα του κατοίκου, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι που δεν είναι ταυτόχρονα και δημότες πρακτικά να αποκλείονται από την πρόσβαση στους παιδικούς σταθμούς.

Το δικαίωμα πρόσβασης στους δημοτικούς παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς συνιστά ειδικότερη κοινωνική παροχή που υλοποιεί μεταξύ άλλων, την αυξημένη προστασία που ο συνταγματικός νομοθέτης επιφυλάσσει στην οικογένεια, την παιδική ηλικία και τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Ειδικότερα, κατά το άρθρο 21.1 του Συντάγματος :

«Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους».

Περαιτέρω, στο άρθρο 12.5 του ν. 2880/2001 (ΦΕΚ 9Α/30.01.2001) ορίζονται τα ακόλουθα :

«Με απόφαση των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων που εγκρίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, καθορίζεται ... ο κανονισμός λειτουργίας [των κρατικών παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών], με βάση πρότυπο κανονισμό λειτουργίας που εκδίδεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, ύστερα από γνώμη της ΚΕΔΚΕ και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

Επίσης, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7 της περί ης ο λόγος κοινής υπουργικής απόφασης, διά της οποίας εισάγεται *Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας Δημοτικών και Κοινοτικών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών* (αριθμός απόφασης 16065 των υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Πρόνοιας, ΦΕΚ 497 Β/22.04.2002) :

« 1. Δικαίωμα εγγραφής στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς έχουν όλα τα παιδιά, σύμφωνα με τις ειδικές προβλέψεις του παρόντος άρθρου ... - 2. Τα εγγραφόμενα στους παιδικούς σταθμούς παιδιά προέρχονται κατά κύριο λόγο από την περιοχή του ΟΤΑ, στον οποίο ανήκουν αυτοί, χωρίς να αποκλείεται και η περίπτωση εγγραφής παιδιού που διαμένει σε όμορη περιοχή και η εγγραφή είναι εφικτή λόγω της ύπαρξης κενής θέσης ή με την εγγραφή εξυπηρετείται ιδιαίτερα οξυμένη κοινωνική ανάγκη των γονέων, η οποία αιτιολογείται ειδικά στη σχετική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. - 3. Κατά την εγγραφή επιλέγονται τα παιδιά εργαζόμενων γονέων και τα παιδιά οικονομικά αδύνατων οικογενειών, προτιμώμενων εκείνων που έχουν ανάγκη φροντίδας από διάφορα κοινωνικά αίτια (όπως πχ παιδιά ορφανά από δύο ή ένα γονέα, παιδιά αγάμων μητέρων, διαζευγμένων ή σε διάσταση γονέων, παιδιά που προέρχονται από γονείς με σωματική ή πνευματική αναπηρία, πολυτέκνων οικογενειών κλπ). - Το Διοικητικό Συμβούλιο του νομικού προσώπου με αιτιολογημένη απόφασή του μπορεί να εξειδικεύει τα κριτήρια αυτά καθιερώνοντας τη μοριοποίηση τους».

Από το πλέγμα των προαναφερόμενων διατάξεων και ειδικότερα, από τη διατύπωση της προπαρατεθείσας διάταξης που περιλαμβάνεται στην επίμαχη ΚΥΑ ευχερώς συνάγεται ότι η ιδιότητα του δημότη δε συγκαταλέγεται μεταξύ των κριτηρίων που θέτει ο νόμος για την πρόσβαση στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς των δήμων. Τουναντίον, το γεωγραφικό κριτήριο, που μεταξύ άλλων συνεκτιμάται για την τελική επιλογή, αφορά κατοίκους της περιοχής ΟΤΑ που φιλοξενεί το σταθμό, χωρίς σε ειδικές περιπτώσεις, να αποκλείονται και κάτοικοι όμορων δήμων. Συνεπώς, κάθε διαδικασία επιλογής που επιφυλάσσει το δικαίωμα αποκλειστικά στους δημότες, στερείται νομοθετικού ερείσματος και ως εκ τούτου, είναι ακυρωτέα.

Εξάλλου, η πρόταξη των δημοτών έναντι των κατοίκων που δε διαθέτουν την πρόσθετη ιδιότητα του δημότη, προσκρούει πέραν των λοιπών, και στη συνταγματικώς επιβεβλημένη αρχή της ίσης μεταχείρισης, καθόσον διαφοροποιεί αναιτίως και χωρίς αποχρώντα λόγο την αντιμετώπιση ομοειδών περιπτώσεων. Η προνομιακή αντιμετώπιση των δημοτών ως διακρίνουσα μεταχείριση υπέρ μιας κατηγορίας πολιτών που δεν πληροί τις ειδικότερες προϋποθέσεις του νόμου, συνιστά αυθαίρετη και αθέμιτη απόκλιση από τις αρχές του κράτους δικαίου.

Σημειωτέον δε ότι οι προαναφερόμενες επισημάνσεις ως προς τον αποκλεισμό μερίδας πολιτών από κοινωνικές παροχές, όπως η πρόσβαση στους βρεφικούς και παιδικούς σταθμούς, καθίστανται ακόμη περισσότερο επίκαιρες υπό το πρίσμα των ασφυκτικών δημοσιονομικών περιορισμών που πλήττουν ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού, πέραν των ευπαθών ομάδων.

Κατόπιν των παραπάνω, και με δεδομένο ότι το κριτήριο της δημοτικότητας προκαλεί αθέμιτες και μη επιτρεπτές ανισότητες μεταξύ των πολιτών, παρακαλούμε για την εξέταση του θέματος αυτού και την έκδοση εγκυκλίου προς τους Δήμους, με στόχο την διευκρίνισή του και την επίλυση του προβλήματος που απασχολεί σημαντικό αριθμό οικογενειών.

Με τιμή,

Καλλιόπη Σπανού